

Representantforslag 70 S

(2012–2013)

fra stortingsrepresentantene Borghild Tenden og Trine Skei Grande

Dokument 8:70 S (2012–2013)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Borghild Tenden og Trine Skei Grande om en klar tidsfrist for overgang til femårig, mastergradsbasert grunnskolelærerutdanning

Til Stortinget

Bakgrunn

Forslagsstillerne vil understreke at lærerne utgjør bærebjelken i skolen som samfunnsinstitusjon, og at lærernes kompetanse er den desidert viktigste inn-satsfaktor med tanke på elevenes læring. Forslagsstillerne vil i tråd med dette understreke betydningen av at norsk grunnskolelærerutdanning er av høy kvalitet, og at utdanningen reflekterer den brede samfunns-messige og politiske enigheten om at norske lærere skal tilby elever i norsk skole verdens beste opplæring. Etter forslagsstillerens syn er det fortsatt et betydelig forbedringspotensial i grunnskolelærerutdanningen, fremfor alt knyttet til utdanningens omfang og – som konsekvens – utdanningens innhold.

Endringer i lærerutdanningen siste tiår

Forslagsstillerne viser til det siste tiårets debatt og påfølgende endringer av det som tidligere het allmennlærerutdanningen.

Allmennlærerutdanningen ble blant annet endret i 2003, jf. St.meld. nr. 16 (2001–2002) og Innst. S. nr. 262 (2001–2002), i forbindelse med gjennomføringen av kvalitetsreformen i høyere utdanning. Utdanningen ble imidlertid ikke harmonisert med Bologna-prosessen, dvs. at utdanningen ikke ble omstrukturert til bachelor- og masterløp (3+2-modellen).

I 2004 fikk Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT) i oppgave å evaluere allmennlæ-

rerutdanningen. Til å gjennomføre evalueringen ned-satte NOKUT et evalueringspanel med bred fagkompetanse, nordisk representasjon og studentrepresentasjon. Hovedrapporten fra denne evalueringen ble lagt frem 22. september 2006.

Evalueringspanelet var samstemt i sine vurderinger, konklusjoner og anbefalinger. Hovedinntrykket var at kvaliteten i norsk allmennlærerutdanning, slik den kom til uttrykk gjennom evalueringens materiale, var varierende. Innledningsvis i rapporten påpeker evalueringspanelet bl.a. følgende:

«Manglende sammenheng kommer til syne i beskrivelsene av på den ene siden pedagogikken og didaktikken, og på den andre siden mellom ulike fagdidaktiske områder. Mangelen på sammenheng er også tydelig i beskrivelsen av teori og praksis, som ser ut til å foregå i ulike kretsløp. Fokus på samspillet mellom teori og praksis, som skal bidra til å konstituere kommende læreres profesjonelle evner, artikuleres svakt. Ifølge evalueringspanelets vurdering er det derfor vanskelig å få grep om hva som utgjør den samlede, helhetlige og integrerende kraften i utdanningen.»

Forslagsstillerne viser til at evalueringspanelet også pekte på en rekke andre relevante trekk i sin rapport, som i hovedsak understreket at allmennlærerutdanningen hadde et betydelig forbedringspotensial.

Blant annet som en konsekvens av denne evalueringen ble St.meld. nr. 11 (2008–2009) Læreren: Rollen og utdanningen lagt frem i februar 2009. Stortingets behandling av meldingen, jf. Innst. S. nr. 185 (2008–2009), bidro til en rekke intensjonelle endringer i dagens lærerutdanning, blant annet forslag vedrørende to likeverdige hovedretninger rettet mot ulike årstrinn, et nytt og utvidet pedagogikkfag, samt styrket kvalitet i praksisopplæringen. Det henvises til nevnte innstilling for en nærmere redegjørelse av vedtatte endringer i utdanningen.

Fortsatt behov for endringer

Forslagsstillerne viser til at det er for tidlig å kategorisk slå fast hvorvidt de enkelte endringene i det som nå heter grunnskolelærerutdanningen har hatt de ønskede effekter – helt, delvis eller ikke. Dette vil evalueringer kunne gi mer definitive svar på når den nye modellen har virket en stund, selv om man allerede har et godt grunnlag gjennom de ulike publikasjonene fra Følgegruppen for lærerutdanningsreformen. Mye kan tyde på at en del av utfordringene som også ble bekreftet av NOKUTs gjennomgang i 2006 – herunder rekruttering, frafall, små fagmiljøer og manglende sammenheng i innholdet i utdanningene – fortsatt gjør seg gjeldende. Forslagsstillerne har blant annet merket seg at Følgegruppen for lærerutdanningsreformen i rapport nr. 3 (2013) understreker følgende:

«Følgegruppa er sterkt uroa for rekrutteringa til grunnskulelærerutdanningane. Auken i talet på studentar som vel GLU er mindre enn den nasjonale studentauken, samtidig som fråfallet frå utdanninga er stort.»

Selv om en på nåværende tidspunkt altså ikke kategorisk kan fastslå effekten av de ulike endringene etter behandlingen av St.meld. nr. 11 (2008–2009), er forslagsstillerne av den oppfatning at tiden er overmoden for en avklaring og en frist for når grunnskolelærerutdanningen skal bli en femårig, mastergradsbasert utdanning.

Lærerutdanningens innhold og lengde

Forslagsstillerne mener at en utvidelse av lærerutdanningen til en femårig mastergrad er nødvendig for å skape tilstrekkelig rom for faglig fordypning, sammenheng, profesjonsforståelse og nok praksis – og for reelt å kunne nå målet om en forskningsbasert utdanning. En utvidelse av utdanningen er en forutsetning for også å øke kvaliteten på innholdet i utdanningen. I tillegg vil en utvidelse kunne høyne yrkets status, øke rekrutteringen og redusere frafallet. I sum vil en mastergradsbasert lærerutdanning kunne løse en rekke av utfordringene som fortsatt eksisterer til tross for endringene i utdanningen som en følge av behandlingen av St.meld. nr. 11 (2008–2009).

Som en følge av en utvidelse av utdanningen er det naturlig å utvide omfanget av praksis, profesjonsfaget og en avsluttende skriftlig oppgave. Dette vil gi en mulighet til å gjøre justeringer i dagens utdanning, blant annet med tanke på å øke attraktiviteten og redusere frafallet. Den endelige fordelingen av studiepoeng i det femte året i grunnskolelærerutdanningen bør først fastsettes etter en bred høringsrunde i løpet av overgangsperioden frem til en utvidet utdanning skal tre i kraft, bl.a. basert på erfaringene fra prøveprosjektene med femårig mastergrad for lærerutdanningen.

Forslagsstillerne viser til at NOKUT-evalueringen av lærerutdanningen, referert foran, slo tydelig fast at det bør innføres en femårig allmennlærerutdanning.

Lærerutdanningens lengde var også en svært sentral del av Stortingets debatt om St.meld. nr. 11 (2008–2009), jf. Innst. S. nr. 185 (2008–2009). Selv om Venstres representanter og flere av de andre opposisjonspartiene i nevnte innstilling – samt også ved en rekke andre anledninger – foreslo at grunnskolelærerutdanningen skal være mastergradsbasert og femårig, så valgte flertallet å holde fast på at lærerutdanningen skal være fireårig.

I en tidligere rapport fra Følgegruppen for lærerutdanningsreformen, rapport nr. 1 (2011), fremgår det at en:

«vurdering og rask avklaring på spørsmålet om femårig lærerutdanning og eventuell modell for denne, er nødvendig».

Forslagsstillerne viser til at dette standpunktet er ytterligere aktualisert.

Forslagsstillerne viser i denne forbindelse også til følgende merknader fra representantene fra Venstre, Høyre og Fremskrittspartiet i Innst. S. nr. 185 (2008–2009):

«Disse medlemmer merker seg at til tross for ønsket om mer faglig fordypning og praksis velger departementet å gå inn for en fortsatt fireårig utdanning. Hvorvidt den nye utdanningen skal være en femårig mastergrad er i noen grad diskutert i meldingen. Disse medlemmer merker seg at departementet mener at det "er nødvendig å veie flere hensyn mot hverandre før endelig beslutning tas om den nye lærerutdanningens lengde". Disse medlemmer merker seg at departementet tar til orde for å gradvis utvikle femårige tilbud, bl.a. slik at det innen 2014 skal tilbys 800 studie-plasser i masterstudier særlig tilpasset behov på barne- og ungdomstrinnet.

Disse medlemmer merker seg videre at departementet vil nedsette et sakkyndig utvalg som skal utrede flere aspekter ved en mastergradsutdanning, samt "om og eventuelt når det er hensiktsmessig med en full overgang til en femårig lærerutdanning for alle lærere til grunnskolen". Ut fra dette er det således fortsatt uklart hvilken lengde departementet mener er optimal for den nye utdanningen, både med hensyn til utdanningens status, grad av fordypning og øvelse, samt læringsutbyttet for elevene.

(...)

Disse medlemmer merker seg at en av hovedinnvendingene fra departementet knyttet til en utvidelse av lærerutdanningen er at kompetansenivået ved institusjonene ikke er tilfredsstillende med hensyn til å tilby en lærerutdanning på mastergradsnivå. Disse medlemmer viser i denne sammenheng til komiteens åpne høring i forbindelse med saken 20. februar 2009, hvor det fremkom informasjon fra Universitets- og høyskolerådet (UHR) om at institusjonene selv mener at de vil kunne klare å bygge opp slik kompetanse innen 2014, forutsatt en statlig satsing og strategi på området.

Disse medlemmer ser at en femårig lærerutdanning ikke kan innføres fullt ut omgående, men mener at det må være mulig å stadfeste at en slik utdanning skal tre i kraft etter en overgangsperiode frem til 2014. Tiden frem til da – overgangsperioden – må blant annet benyttes til å styrke kompetansen ved institusjonene og hos lærerutdannerne. Disse medlemmer mener hovedtrekkene i Regjeringens forslag kan ligge fast, selv om utdanningen blir femårig i stedet for fireårig.

Disse medlemmer merker seg for øvrig at departementet hevder at det er "uvisst om utvidet studietid for alle vil føre til økt eller redusert søkning" til studiet. Disse medlemmer mener at en mastergradsgivende utdanning – og dermed utvidet studietid – er avgjørende viktig for å øke utdanningens og yrkets status og attraktivitet, og dermed også søkningen til utdanningen og yrket. Et redusert antall kandidater i innføringsfasen, slik departementet anslår at potensielt sett vil kunne være tilfelle, vil etter disse medlemmers mening kunne kompenseres for gjennom tiltak som informasjonskampanjer, forsterket videreutdanning for lærerne i skolen mv.

Disse medlemmer viser for øvrig til at en rekke fagorganisasjoner – bl.a. Utdanningsforbundet, Elevorganisasjonen, Norsk Studentunion og Studentenes

Landsforbund – ønsker at den nye lærerutdanningen skal være en femårig mastergradsutdanning.»

Behov for klar tidsfrist

Forslagsstillerne viser til at flere institusjoner allerede har utviklet femårige utdanningstilbud, og at det er sannsynlig at man i løpet av få år – for eksempel allerede fra 2016–2017 – fullt ut kan gjøre grunnskolelærerutdanningen om til en femårig mastergrad. Tiden frem til da – overgangsperioden – må blant annet benyttes til å styrke kompetansen ved institusjonene og hos lærerutdannerne.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber regjeringen snarest legge frem en melding som setter en klar tidsfrist for overgang til en femårig, mastergradsbasert grunnskolelærerutdanning.

22. mars 2013

